

Advies

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk 13 april 2021

Advies over het subsidiereglement talentontwikkeling amateurkunsten

Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management Jan Jambon vroeg de SARC op 17 maart 2021 om advies over het subsidiereglement projectondersteuning talentontwikkeling amateurkunsten.

I. SITUERING

Het Vlaams talentontwikkelingsbeleid bouwt verder op het voormalige provinciale beleid m.b.t. kwaliteitsbevordering in de verschillende disciplines. Eerder kregen de landelijke amateurkunstenorganisaties reeds de opdracht om een actieplan talentontwikkeling op te stellen en uit te voeren. Bijna alle overkoepelende amateurkunstenorganisaties verwierven zo extra middelen.

Met voorliggend reglement wil de Vlaamse overheid een financiële stimulans geven aan de kunstbeoefenaars zelf (zowel individuele amateurkunstenaars als amateurkunstenverenigingen) om projecten op te zetten die inzetten op talentontwikkeling en kwaliteitsbevordering.

Het reglement is ook opgevat als een experimenteel onderzoek naar de noden van de sector inzake talentontwikkeling en vormt een belangrijk element in het traject naar een nieuw amateurkunstenbeleid, met het oog op een herziening van het amateurkunstendecreet.

II. ADVIES

Het subsidiereglement komt volgens de SARC tegemoet aan een reële nood in het veld. Na de overheveling van de provinciale bevoegdheden – en dus ondersteuning – ontstond een hiaat, vooral voor kleine laagdrempelige initiatieven. Het subsidiereglement is een complementair instrument om de amateurkunsten te stimuleren om te experimenteren. De raad is ook tevreden dat er gestreefd wordt naar een minimalisering van de planlast door geen uitgebreide projectplannen op te vragen, maar te werken met richtvragen in KIOSK.

In wat volgt formuleert de SARC enkele kanttekeningen en aanbevelingen om het reglement verder te verfijnen.

A. Brede benadering van talentontwikkeling

Het amateurkunstenveld ervaart een hiaat na het wegvallen van de provinciale ondersteuning. Een deel van de middelen werd naar het lokale niveau overgeheveld, maar lokale besturen kunnen deze middelen ook voor andere doeleinden aanwenden. Er is dus een reële nood aan laagdrempelige ondersteuning, die echter verder gaat dan enkel talentontwikkeling. De raad is wel tevreden dat het begrip talentontwikkeling in het reglement breed wordt benaderd en ook omkaderende competenties worden vermeld. De SARC beklemtoont om zeker ook zakelijke en organisatorische impulsen mee te nemen binnen het reglement (vb. het zoeken naar een duurzamer financieel beleid, het streven naar een optimale inkomstenmix, enz.).

De SARC hoopt dat het beleid ook andere impulslijnen zal ontwikkelen om een brede ondersteuning van het amateurkunstenveld te waarborgen. Concreet denken we aan een impulslijn om grenzen te doorbreken (geografisch, inhoudelijk, enz.) vanuit een Vlaams perspectief.

B. Laagdrempelige en brede samenwerking als meerwaarde

Bij de beoordelingscriteria staat onder de eigenlijke criteria vermeld dat voor projecten waarbij er sprake is van een samenwerkingsverband, ook de inhoudelijke meerwaarde van het samenwerkingsverband wordt beoordeeld. In de inleiding staat als tweede doelstelling bovendien dat het subsidiereglement de samenwerking tussen het amateurkunstenveld en het deeltijds kunstonderwijs en/of het professionele veld wil stimuleren.

Deze samenwerking wordt verderop in het reglement niet meer vermeld. De SARC stelt voor om 'samenwerking' niet op te nemen als een basisvoorwaarde voor subsidiëring maar wel als een meerwaarde. Bovendien kan deze samenwerking zeer laagdrempelig zijn (vb. samenwerking binnen disciplines of tussen lokale verenigingen onderling) en breder gaan dan enkel de professionele kunsten en het deeltijds kunstonderwijs. De raad denkt hierbij (niet exhaustief) bijvoorbeeld aan een samenwerking met cultuureducatieve organisaties, welzijnsorganisaties (vb. projecten woonzorgcentra), het (volwassenen)onderwijs (vb. het betrekken van de opleiding informatica of fotografie).

C. Toegang voor feitelijke verenigingen

De aanvraag voor een projectsubsidie kan worden ingediend door een individuele amateurkunstenaar (natuurlijk persoon) of een amateurkunstenvereniging met een rechtspersoonlijkheid in de vorm van een vereniging of een stichting, die gevestigd is in het Nederlandse taalgebied of het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

Feitelijke verenigingen, die in het veld talrijk aanwezig zijn, kunnen een aanvraag indienen via één van de leden, als natuurlijk persoon. Zonder de discussie over vennootschapsvormen en tussenstatuten in dit advies ten gronde te willen voeren, stelt de SARC dat er op deze manier wordt voorbij gegaan aan de realiteit in het veld. Deze manier van organiseren gaat ruimer dan een individu, maar vaak is het niet haalbaar of opportuun om een vzw structuur op te richten. Het zijn immers vaak vrijwilligers die de schouders zetten onder deze initiatieven, de administratieve en

organisatorische lasten van een rechtspersoonlijkheid, wegen dan te zwaar door. De raad vraagt om feitelijke verenigingen als concept te erkennen en toe te laten tot deze subsidielijns.

D. Experiment als meerwaarde

Het is positief dat het reglement effectief de deur open zet om te kunnen inzetten op talentontwikkeling en ruimer gaat dan het tentoon stellen van talent via wedstrijden en concours. Tegelijk is het een aandachtspunt om talentontwikkeling niet te nauw te interpreteren. Experiment op zich heeft ook een meerwaarde. De raad stelt voor om bij artikel 1 ook “experiment” toe te voegen aan de definitie van talentontwikkeling.

E. Spreiding van indiendata

Het subsidiereglement voorziet dat de aanvraagdossiers uiterlijk op 15 september van het jaar dat voorafgaat aan het jaar waarin het project start, worden ingediend. Het project kan ten vroegste aanvangen op 1 januari het jaar nadien.

De SARC merkt op dat deze timing niet is afgestemd op de seizoens logica van de praktijk. Veel organisaties starten hun werking in september, en bouwen op naar toonmomenten in het voorjaar en de zomer. Bovendien plannen (veelal kleine) actoren hun projectwerking op relatief korte termijn. Om het reglement af te stemmen op de werking in het veld en om de drempel zo laag mogelijk te houden, stelt de sectorraad voor om de indiendata uit te breiden. De indiendatum in september kan bijvoorbeeld worden aangevuld met een extra indiendatum in het voorjaar met als startdatum september.

F. Relatie met de koepelorganisaties

De landelijke amateurkunstenorganisaties hebben een expliciete opdracht rond talentontwikkeling. Met voorliggend reglement worden ook individuele kunstenaars en verenigingen gestimuleerd om projecten op te starten rond talentontwikkeling. De relatie tussen beide stimulansen moet helder worden verwoord in het reglement zodat de rol en meerwaarde voor beide duidelijk wordt.

Met invoering van het reglement krijgen lokale groepen immers 2 opties rond talentontwikkeling; (1) deelnemen aan traject van de landelijke amateurkunstenorganisaties of (2) een aanvraag indienen via het subsidiereglement. Dit tweespoor zal in de praktijk voor verwarring zorgen bij de verschillende actoren. In het reglement staat dit onderscheid nog te vaag verwoord. De raad vraagt om de rol van landelijke amateurkunstenorganisaties binnen de context van het subsidiereglement te verduidelijken.

G. Gerichte communicatie

Goede communicatie over het reglement is essentieel. Er zal beroep worden gedaan op de landelijke amateurkunstenorganisaties om het reglement te vertalen naar de achterban. De SARC wijst er op dat er oog moet zijn voor de verschillende invalshoeken: verenigingen zijn vertrouwd met projectdenken, kunstenaars redeneren vaker vanuit een beurslogica. Voor verschillende doelgroepen moet er dus gerichte communicatie worden uitgestuurd.

H. Externe expertise bij de beoordeling

De administratie beoordeelt de kwaliteit van de inhoudelijke en zakelijke aspecten van de ontvankelijke dossiers. Het subsidiereglement voorziet dat de administratie zich voor de beoordeling van de dossiers kan laten bijstaan door experts. De SARC vraagt om de betrokkenheid van externen middels een beoordelingscommissie niet als een optie te formuleren, maar te verankeren in het reglement. In het belang van de projecten is het aangewezen dat er een externe beoordelingscommissie wordt opgericht.

De diversiteit van de projecten moet zich ook vertalen in de samenstelling van deze beoordelingscommissie. De sectorraad vraagt garanties omtrent het aanwenden van voldoende brede expertise bij de inhoudelijke beoordeling van dossiers. Concreet denkt de raad aan beoordelaars met zicht op de diversiteit van de amateurkunstensector, zicht op de realiteit van de individuele kunstenaar en met voldoende voeling met het veld. De beoordelingscommissie kan worden samengesteld naar analogie met de internationale impulslijn binnen het Amateurkunstendecreet.

I. Evaluatie van de projectrondes

Vooraf is het moeilijk in te schatten welke projecten een eerste indienronde zal afleveren. Daarom acht de SARC het noodzakelijk om het reglement periodiek te evalueren in samenwerking met de landelijke amateurkunstenorganisaties. Welke projecten werden goedgekeurd? En wat is het effect in het veld? Is er een spanningsveld met de taak rond talentontwikkeling van de landelijke amateurkunstenorganisaties? Deze evaluatie moet toelaten om het reglement bij te sturen en verder te verfijnen op basis van voortschrijdend inzicht.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Bart Demuyt, voorzitter
Sigrid Bosmans, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris a.i.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris